

دو موضوع قابل بحث

در دعاوی ثبت علائم تجارتي

دعاوی تقلید و ابطال ثبت اظهارنامه‌ها یا تصدیقهای ثبت علائم تجارتي و اختراعات که از زمان تصویب قانون آن یعنی از سال ۱۳۱۰ باینطرف منحصرأ و اختصاصاً در شعبه اول دادگاه شهرستان تهران مورد رسیدگی قرار میگیرد بعلمت قدیمی بودن قانون و سکوت و ابهام در موارد متعدد متضمن تولید اشکالات فراوانی برای دادگاه نامبرده و همچنین اصحاب دعوی و وکلای آنها میباشد که لازم است در این قبیل موارد رویه مشخصی بوجود آمده و اقدام به رفع مشکلات و اختلافات حاصله گردد.

بعنوان جمله معترضه تذکر این مطلب را نیز ضروری میدانم که اساساً ارجاع کلیه دعاوی تقلید و ابطال ثبت علائم تجارتي یا شکایات از رد تقاضاهای ثبت بشعبه اول دادگاه شهرستان تهران هیچگونه مبنای قانونی ندارد و صرفاً ناشی از يك رویه و روال جاری میباشد زیرا در قانون فوق‌الذکر نیز چنین ترتیبی برای کلیه انواع دعاوی علائم تجارتي و اختراعات مقرر نگردیده است و فقط صحبت از صلاحیت محکمه ابتدائی تهران است. تنها موردی که اشاره به ارجاع دعوی بشعبه اول دادگاه شهرستان تهران سخن بمیان آمده در ماده ۷ آن قانون و در باب شکایت از رد تقاضای ثبت بطرفیت اداره ثبت شرکتهاست که ظاهراً از این مطلب اینطور استفاده شده که کلیه انواع دیگر دعاوی فوق‌الذکر نیز به شعبه مزبور احاله گردد. زائد است اضافه شود که این امر متضمن ایجاد این اشکال است که دادرسان محترم شعب دیگر دادگاه شهرستان تهران از چگونگی مقررات و دعاوی علائم تجارتي و اختراعات اطلاع و آگاهی کافی حاصل نمیکند و هرگاه دادرس شعبه اول دادگاه

شهرستان تغییر یابد و دادرس دیگری عهده‌دار سمت وی شود و یا دادرسان محترم کنونی دادگاه شهرستان ارتقاء سمت یافته و بعنوان مستشاران دادگاه استان انجام وظیفه نمایند ضمن رسیدگی باینگونه دعاوی - همانطوریکه مکرر دیده شده است - دچار دشواری فراوان میگردند.

اما درباره مشکلات حاصله از اجرای قانون ثبت علائم تجارتي و اختراعات مصوب سال ۱۳۱۰ و آئین‌نامه اصلاحی آن مصوب سال ۱۳۳۷ با آنکه تعداد مواردی که در جریان دادرسیها پیش آمده بسیار زیاد میباشد فعلا در این مختصر بذکر دو مورد بسیار مهم اکتفا مینماید:

۱- موضوع اظهارنامه‌های تعقیب نشده ثبت علائم تجارتي

همانطور که استحضار دارند غالباً اتفاق می‌افتد که اشخاصی که اظهارنامه ثبت علائم تجارتي تسلیم اداره ثبت شرکتها و مالکیت صنعتی مینمایند بعلل گوناگون از قبیل عدم علاقه بعلامت تجارتي مزبور - تغییر دادن علامت تجارتي مورد تقاضای ثبت روی محصولات خود - ورشکستگی - فوت - مسافرت و غیره اظهارنامه‌های تسلیم شده را تعقیب مینمایند و بعبارت دیگر بمقررات قانونی یعنی انتشار آگهی قبل از ثبت علامت در روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی و پرداخت حق‌الثبت علامت در صورتیکه در مدت ۳۰ روز مقرر هیچگونه اعتراضی بدرخواست ثبت واصل نگردد و انتشار آگهی پس از ثبت عمل نمیکند.

اهمیت این موضوع و زحمات و مشکلات ناشیه از آن بقرار زیر است:

الف) اداره ثبت شرکتها و مالکیت صنعتی بعلت عدم تعیین تکلیف موضوع در قانون و آئین‌نامه مربوطه هیچگونه مجوزی برای رد اینگونه اظهارنامه‌های تعقیب نشده ندارد.

ب) در نتیجه عدم جواز قانونی رد اظهارنامه‌های مورد بحث از سال ۱۳۳۷ که آئین‌نامه جدید قانون مزبور وضع گردیده است تاکنون بدون شك و تردید متجاوز از ۱۰۰۰۰۰ (ده‌هزار) اظهارنامه ثبت علامت تجارتي در اداره نامبرده انبار شده که صاحبان آنها برای تعقیب امر مراجعه مینمایند.

ج) این اظهارنامه‌های تعقیب نشده يك حق قانونی بلاجهت برای صاحبان آنها ایجاد نموده که عبارت از حق تقدم در تقاضای ثبت يك علامت تجارتي است که بعداً ممکن است از طرف شخص دیگری درخواست ثبت آن بعمل آید و این حق قانونی بلاجهت مسلماً مانع از تقاضای ثبت همان علائم تجارتي از طرف اشخاص ثالث میگردد.

د) از نظر آنکه اداره ثبت شرکتها و مالکیت صنعتی بطورکلی برای اظهارنامه‌های ثبت علائم تجارتي تا زمانیکه بمرحله ثبت نرسیده و تصدیق ثبت آنها صادر نگردیده باشد نمیتواند دفتر منظم و مرتب نگاهداری نماید تا مانند علائم تجارتي ثبت شده نسبت بسوابق امر رسیدگی و تحقیق (رشرش) بعمل آورد غالباً اتفاق

می‌افتد که اظهارنامه‌های بعدی همان علائم اظهارنامه‌های تعقیب شده از طرف اشخاص ثالث تسلیم می‌گردد مورد قبول واقع می‌شود و حتی تصدیق ثبت آن صادر می‌گردد و تازه در این مرحله صاحب اظهارنامه ثبت علامت تجارتي تعقیب نشده وارد صحنه می‌شود و با تسلیم دادخواست بدادگاه شهرستان تهران مدعی می‌گردد که مثلاً ۷ یا ۸ سال قبل اظهار نامه همان علامت تجارتي از طرف وی تسلیم اداره ثبت شرکتها شده و بر مبنای حق تقدم ادعای درخواست حکم ابطال اظهارنامه یا تصدیق ثبت علامت تجارتي مؤخر را میکند و دادگاه شهرستان نیز چاره‌ای جز قبول آن ندارد.

با ذکر مقدمات بالا همانطوریکه قبلاً تذکر داده شد نه در قانون ثبت علائم تجارتي و اختراعات مصوب تیرماه ۱۳۱۰ و نه آئین نامه سابق آن مصوب تیرماه ۱۳۱۰ و نه آئین نامه اصلاحی آن مصوب تیرماه ۱۳۳۷ هیچگونه تعیین تکلیفی نسبت باین موضوع نشده است.

النهايه در تاريخ ۱۳۱۰/۱۰/۲۸ ماده الحاقیه‌ای بشرح زیر به آئین نامه سابق قانون ثبت علائم تجارتي و اختراعات اضافه گردیده که تا سال ۱۳۳۷ یعنی تا زمانیکه آئین نامه مزبور مورد اصلاح قرارگرفت دشواری فوق را کاملاً رفع مینمود:

«ماده الحاقیه: اگر تقاضاکننده ثبت علامت در مدت دومه از تاریخ تسلیم تقاضانامه ثبت آنرا تعقیب نکرد تقاضانامه باطل خواهد شد».

ظاهراً تنظیم کنندگان این ماده الحاقیه در ۴۱ سال قبل متوجه این موضوع گردیده‌اند که اظهارنامه‌های تعقیب نشده علائم تجارتي متضمن ایجاد مشکلات سابق‌الذکر خواهد شد و در مقام چاره‌جویی برآمده‌اند.

اما متأسفانه وقتی آئین نامه مورد بحث در سال ۱۳۳۷ مورد اصلاح و تجدید نظر قرار گرفت مدلول ماده الحاقیه مزبور در هیچکدام از مواد و مقررات آن منظور نگردیده و بالنتیجه از آن تاریخ تاکنون مشکلاتی که در سطور قبل اشاره گردید بوجود آمده است و همچنان ادامه خواهد داشت.

ولی بنا بر دلائل و جهاتی که ذیلاً بنظر میرسد عقیده دارد که با وجود لغو آئین نامه سابق قانون ثبت علائم تجارتي و اختراعات مصوب اول تیرماه ۱۳۱۰ ماده الحاقیه فوق‌الذکر ملغی نگردیده است و دادگاه شهرستان میتواند بر مبنای آن مبادرت بصدور حکم کرده و باین وضع بلا تکلیفی خاتمه دهد. توضیح آنکه وقتی در سال ۱۳۳۷ آئین نامه قانون ثبت علائم تجارتي و اختراعات مورد اصلاح و تجدید نظر قرار گرفت طبق عرف قانون نویسی در پایان آن این عبارت نوشته شد:

«از تاریخ اجرای این آئین نامه نظامنامه اجرای قانون ثبت علائم تجارتي و اختراعات

مصوب ۱۳۱۰/۴/۲۹ ملغی است».

مستنبط از این عبارت آن است که اگرچه تنظیم‌کنندگان آئین‌نامه اصلاحی سال ۱۳۱۰ مفاد ماده الحاقیه را بطور صریح در مواد و مقررات آن منظور نکرده‌اند اما در عین حال نظر به لغو ماده الحاقیه مزبور نداشته‌اند. زیرا آئین‌نامه سابق قانون ثبت علائم تجارتي و اختراعات در تاریخ ۱۳۱۰/۴/۲۹ ذیل شماره ۸۳۳ - ۱۲۸۷۱ بتصویب رسیده و حال آنکه ماده الحاقیه مورد بحث در تاریخ ۱۳۱۰/۱۰/۲۸ تحت شماره ۳۱۲۲۴ تصویب گردیده است.

اگرچه در وهله نخست میتوان گفت که با لغو آئین‌نامه مصوب سال ۱۳۱۰ بطریق اولی ماده الحاقیه به آئین‌نامه مزبور نیز ملغی گردیده است ولی بنا بر دلایلی که ذکر گردید و با توجه باینکه لغو ماده الحاقیه بطور صریح قید نشده است و بمنظور تعیین تکلیف این موضوع که مشکلات ناشیه از آن باختصار مورد بحث قرار گرفت و بخاطر خاتمه دادن به وضع آشفته‌ای که از این لحاظ در اداره ثبت شرکتها و مالکیت صنعتی بوجود آمده و برعایت حقوق قانونی اشخاص پیشنهاد مینماید ترتیبی اتخاذ شود که در دعاوی مطروحه مفاد ماده الحاقیه فوق‌الذکر مورد توجه و عمل واقع گردد.

ب) موضوع اعتراض به ثبت علامت تجارتي

بقراریکه استحضار دارند مقنن دو نوع حق اعتراض به ثبت علامت تجارتي بقرار زیر پیش‌بینی کرده است:

۱) اعتراض قبل از ثبت یعنی اعتراض باظهارنامه ثبت علامت تجارتي

۲) اعتراض بعد از ثبت یعنی اعتراض به تصدیق ثبت علامت تجارتي

در مورد اول یعنی اعتراض قبل از ثبت ماده ۱۶ قانون ثبت علائم تجارتي و اختراعات و مواد ۵۱ الی ۵۸ آئین‌نامه قانون مزبور مقرر میدارد که اعتراضات نسبت بتقاضاهای ثبت علامت تجارتي (که آگهی آن برای اطلاع عموم در روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی منتشر میگردد تا چنانچه اشخاصی برای خود هرگونه حقی قائل باشند در مدت ۳۰ روز اعتراض خود را تسلیم نمایند) بآدارة ثبت شرکتها و مالکیت تسلیم میگردد و اداره نامبرده مکلف است اعتراض را بمتقاضی ثبت ابلاغ کند تا در صورتیکه متقاضی ثبت با اعتراض مزبور تمکین مینماید اظهارنامه ثبت علامت را مسترد دارد و در غیر اینصورت عدم تمکین متقاضی ثبت بمعارض اعلام میشود و نامبرده میتواند ظرف شصت روز از تاریخ ابلاغ اعتراض دادخواست ابطال اظهارنامه مورد بحث را بدادگاه شهرستان تهران تسلیم نماید و چنانچه با انقضای مدت فوق دادخواست ابطال بدادگاه شهرستان تهران تسلیم نگردد علامت تجارتي مورد تقاضا بنام متقاضی به ثبت خواهد رسید.

در مورد دوم نیز تعیین تکلیف قضیه بنحو کاملاً روشن در ماده ۲۲ قانون فوق‌الذکر بعمل آمده و آن عبارت از آن است که نسبت به علائم تجارتي ثبت شده

میتوان تا سه سال از تاریخ ثبت آن دعوی ابطال ثبت در دادگاه شهرستان تهران طرح نمود.

با ذکر مقدمات فوق موضوعی که اینک مورد بحث و اختلاف و تفسیرهای دوگانه قرار گرفته است این است که آیا این دو حق اعتراض - یعنی اعتراض قبل از ثبت و بعد از ثبت علامت تجارتي - توأماً برای يك معترض واحد قابل اعمال و استفاده میباشد یا اینکه چنانچه کسی نسبت بدرخواست ثبت يك علامت تجارتي مبادرت بااعتراض نمود و در مدت شصت روز مقررہ دادخواست اعتراض و ابطال اظهارنامه علامت تجارتي بدادگاه شهرستان تسلیم نکرد حقوق قانونی وی بسرای طرح دعوی اعتراض بعد از ثبت در مدت سه سال فوق‌الذکر ساقط خواهد گردید. اعتقاد راسخ اینجانب براین است که چنانچه کسی به اظهارنامه ثبت علامت تجارتي اعتراض نمود و بشرح بالا در مدت شصت روز دعوی اعتراض در دادگاه شهرستان تهران طرح نکرد، دیگر حق اعتراض مجدد برای اعتراض به ثبت همان علامت تجارتي در مدت سه سال پس از ثبت نخواهد داشت و در این زمینه اضافه میگردد که در تأیید نظر اینجانب يك دادنامه قطعی با تأیید دیوانعالی کشور در پرونده‌ای که وکالت آنرا بعهده داشته‌ام صادر گردیده است و دلائل مؤید برصحت نظر فوق باینقرار میباشد:

(۱) فلسفه انتشار آگهی قبل از ثبت علامت همان است که چنانچه کسی مدعی حقی نسبت بآن میباشد در مدت ۳۰ روز مقررہ اعتراض خود را تسلیم نماید و در صورت عدم تمکین معترض علیه در مدت شصت روز در دادگاه شهرستان طرح دعوی بعمل آورد و بنابراین چنانچه کسی از آگهی اظهارنامه يك علامت تجارتي اطلاع حاصل کرده و اعتراض خود را به اداره ثبت شرکتها و مالکیت صنعتی تسلیم نمود و سپس در مدت مقرر بدادگاه شهرستان تهران مراجعه نکرده است این امر جز بمعنای عدول و اعراض از حق اعتراضی خویش مفهوم دیگری نمیتواند داشته باشد و بنابراین حق مزبور مجدداً قابل استفاده و اعمال نخواهد بود.

(۲) مقنن با وضع مفاد ماده ۲۲ قانون ثبت علائم تجارتي و اختراعات در باب اعتراض پس از ثبت علامت تجارتي در واقع قائل به ارفاق شده و بعبارت دیگر فرض کرده است که چنانچه اشخاص بعلمتی از علل از آگهی اظهارنامه ثبت علامت قبل از ثبت آن اطلاع حاصل ننموده باشند حق اعتراض پس از ثبت داشته باشند والا بحکم عقل و منطوق همان عدم اعتراض در مدت ۳۰ روز تقاضای ثبت يك علامت تجارتي کافی بود که اساساً معترض حق اعتراض پس از ثبت را نداشته باشد.

(۳) مستفاد از توضیحات فوق این است که معترض میتواند یا قبل از ثبت يك علامت تجارتي نسبت بآن اعتراض نماید و یا پس از ثبت آن و بعبارت دیگر یکی از این دو حق اعتراض برای معترض واحد قابل اعمال میباشد نه آنکه هر دو آنها.

۴) توجه باین موضوع حائز کمال اهمیت است که با وصف تفاوت عمده‌ای که بین يك اظهارنامه ثبت علامت تجارتي و يك تصدیق ثبت علامت تجارتي از لحاظ مبنای مالکیت مالك آن وجود دارد و بعبارت دیگر مالکیت علامت در اظهارنامه محل بحث و در تصدیق ثبت جنبه قطعیت حاصل میکند مع الوصف این امر از لحاظ حق اعتراض معترض فاقد هرگونه تأثیر است چه اعتراض معترض نسبت به علامت تجارتي است که هم در اظهار نامه و هم در تصدیق ثبت آن - برطبق نمونه الصاق شده - کاملاً و مطلقاً یکسان میباشد و بنابراین موضوع دعوی اعتراض نیز هیچگونه تغییری حاصل نمیکند تا بتوان فرض هرگونه اعتراض مجدد پس از ثبت برای معترض قائل گردید.

۵) بنا بر توضیحات فوق تصدیق خواهند فرمود که متفاوت بودن عنوان دعوی - از قبیل دعوی تقلید یا دعوی حق تقدم یا دعوی مالکیت - نیز بهیچوجه نمیتواند موجب استقرار این حق اعتراض مجدد گردد چه بشرحیکه متذکر گردید بهر تقدیر دعوی عبارت از دعوی اعتراض به يك علامت تجارتي است که چه در اظهارنامه و چه در تصدیق ثبت صادره عیناً یکسان میباشد و عدم تعقیب موضوع از طرف معترض ناگزیر سبب اسقاط حق اعتراض خواهد گردید.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی